

125/4

Eylül 1929

No. 1-37

HUKUKÎ BİLGİLER MECMUASI

Sahip ve Başmuharriri:

Paris Hukuk Fakültesi Doktoru

AVUKAT

Milâsli GAD FRANKO

BELEDİYE
KUTUPHANESİ
0/125-4

TAHRİR HEYETİ

Fuat Hulûsi B. Temyiz Mahkemesi
azasından

Sabri Şakir B. Ad. V. Hukuk İşleri
Müdüğü

Mustafa Reşit B. İstanbul Hukuk Fa.
Müdürlüğünden

Ahmet Refik B. İstanbul İcra Reisi

Ahmet Samim B. İstanbul Hukuk Fa.
Müdürlüğünden

M. Şarî Kroza. İstanbul Hukuk Fa.
Müdürlüğünden

M. Aşıl Mester. Paris Hukuk Fa.
Müdürlüğünden

M. Şavgran. Paris Hukuk Fa. fahri
Müdürlüğünden

M. A. Salem. Hukuku Düvel Mecmu-
ası tahrir heyetinden.

Bahir B. Kavanin ihzari komisyonu
azasından.

Mehmet Talât B. Avukat

M. A. Bilyoti. Paris Hukuk Fakül-
tesi Doktoru.

Adres: Galata, Bahtiyar han Avukat Gad Franko Beyin yazıhanesi
Telefon: Beyoğlu 3009

Bir nüshanın bedeli 35 kuruştur

Bir senelik abonmanı Posta ücretiyle beraber
400 kuruştur

Türkiye harici için 500 kuruştur

İSTANBUL

EKSPRES MATBAASI

1929

Yeni Türk vatandaşlığı Kanunu ve kavanini Ecnebiye ile mukayeseli notlar

Nakılı: N. Kohen

Metr Salemin “Revü du Drua Enternasional Prive,, nam Fransızca mecmuasının 1929 senesine ait ilk üç aylık münteşir mekalesinden nakle-dilen atideki tetkikin ilmi ehemmiyetine mebni aynen dercini muvafık gördük .

1 — Kapitülasyonların cari olduğu devirde, Osmanlı imperatorlu-ğuna, büyük Ecnebi Hükûmetlerin muvafakati olmaksızın, tabiiyet hususatında kanun vazetmek hakkı tanınmayordu. Türkiye, Kapitülasyon imtiyazlarının bu süi istimal edici tefsirine itiraz etmekle beraber, Kapi-tülasyonlardan müstefit olan hükûmetler tarafından vukubulacak muhik itirazlara meydan vermemek maksadile, 19 Kânunusani 1869 tarihli [1] (Kânunu sani 1284) kanunun tanziminde, umumiyetle kavanini garbiyece kabul edilmiş kaidelerden mülhem olmağa çalışmıştır.

Fransa Hariciye nezareti, hukuk müşavirliği Komitesi, mezkûr kanunun tetkikine davet olunduğu zaman, neticei mütalea olarak şöyle demişti :

“ Kanun mütemeddin milletlerin kavanini tarafından mazharı tasvip olmuş kaidelerle ahenktar olup, kanunun hiç bir hükmü, ne kukuku düve- lin umumî prensiplerine, ve ne de devletlerin Babıâlıden istihsal ettikleri

[1] İşbu mecmuada münderiç kanunu merdeniye bak, sene 1907, sahife 27 ; “ Revue de droit intern, de Bruxelles „ cilt 2, sahife 319 ; “ Kogorden „ in “ De la Notionalité,, nin eseri, sahife 463; 1869 teşrinî sanisinde münteşir “Livre jaune,, de, sahife 63 e müracaat, onda bu kanun aleyhine dermeyeran olunan itirazata cevaben Babıâli tarafından Düveli Muazzamaya gönderilen muhtıra vardır. “Armin joun,,un “Les étregers etan proté gés en Turquie,, eseri ile Türkiye de tabiiyet hakkında “Clunet,, mecmuasında münteşir mekaleye müracaat: “Clunet,, sene 1905 sahife 585; 1906 sahife 873 ve 1032 ve 1907 sahife 51 .

Kapitülosyonlar dan mütevellit teminatı mahsusaya münafi değildir [4].

1 Teşrinievvel 1914 tarihinden beri kapitülasyonların ilgasını ilân etmiş ve bu ilga keyfiyetini [3] Lozan da Düveli müttelikaca kat'î bir surette tanınmasını istihsal etmiş olan Türkiye [4], vatandaşlık hakkında tam bir serbesti içinde yeni bir kanun neşir ve hakkı hükümrânisine bilis-tinat, Türk vatandaşlığına hakkı olan eşhas ile, vatandaşlığın iktisabı vaz'ı hususunda muktazî şeraiti tanzim edebilmiştir. Türkiye Cümhuriyeti Büyük Millet Meclisi tarafından 28 mayıs 1928 tarihinde kabul edilen bu kanun, 1 kânunusani 1929 tarihinden itibaren mevkii mer'iyettedir [5].

Esas itibarile nesil usûlüne istinat etmekte ve menşe usûlüne de bü-yük bir hisse bırakmakta, hey'eti mecmuasile de kanunun bu sistemi halen bir çok memleketlerde tatbik olunagelmektedir.

2 — *Nesli şabık çocuklarının vatandaşlığı* — Kanunun birinci maddesi şöyle diyor: Bir Türk baba ve ya ananın Türkiyede ve ya Ecnebi mema-likte doğan çocukları Türk vatandaşdır.

Biraz sonra işaret edeceğimiz veçhile bu madde ancak evlilik dahilinde doğan çocukları istihfaf etmektedir: Bir Ecnebi evlendikten sonra Türk vatandaşlığını ihraz eder, ve hukuku Düvelde umumiyetle kabul edilüp bir çok memleketlerde de tatbik olunduğundan ve kocanın tabi-yetinin tebeddülü karısına şumulü olmadığına dair olan prensip mucibin-

[2] M. "de la Valette," tarafından Fransanın İstanbul sefarethanesine 27 Mayıs 1869 tarihinde gönderilen mektup zikri geçen "Livre Jaune," sahife 68.

[3] "Revue de droit Intern. public," sene 1914 sahife 488.

[4] 24 Temmuz 1923 tarihli Lozan muahedenamesi madde 26, "Livre Jaune," da Lozan Konferansına ait vesaik, seri 2, cild 2, sahife 3, Kapitülasyonların ne tarihte mülga addedildiğine dair mekalemiz, "Clunet," sene 1925 sahife 514.

[5] Resmi gazetenin 4 Haziran 1928 tarihli ve 904 numarolu nüshasında Türkçe metni, ve İstanbul Fransız ticaret dairesinin naşiri efkârı olan "Informa-tion d'Orient," gazetesinin 15 Temmuz 1928 tarihli nüshasında, sahife 4173 de kanunun Fransızca tercümesi.

ce [6] karı Ecnebi tabiiyetini muhafaza ettiği takdirde, yalnız babası Türk olan nesebi sahih çocuğun vaziyeti tehaddüs eder. Buna binaendir ki 1869 (1284) tarihli kanunun birinci maddesi, bu ihtimali derpiş ediyor ve yalnız babası osmanlı olan çocuğu osmanlı addederdi. Yeni kanun ise daha ileri giderek anası türk ve babası ecnebi olan bir çocuğa, Turkiyede ve ya ecnebi memalikte doğduğuna bakmaksızın, türk vatandaşlığı sıfatını bahşetmektedir. Bu hal yeni kanunun esnayı tatbikinde

[6] Türk vatandaşlığını iktisap eden Ecnebinin bu müktesep tabiiyetin neticesini yalnız küçük çocuklarına teşmil eden yani kanunun altıncı maddesinden, bu keyfiyet istintaç edilmektedir. Yani bir tabiiyet iktisap etmiş Ecnebi bir kocanın bu tabiiyeti, ikamet şartın tâbi olmaksızın bunu talep edebilen karısına sirayet etmediği hakkında atideki memleket kanunlarile mukayese ediniz :

Belçika : 16 Mayıs 1922 tarihli kanun, madde 15, " Annuaire de législation étrangère „ seri 2, cild 20, sahife 70 — Bulgaristan 8 Kânunü sani 1904 ve 10 Kânunu sani 1908 tarihli kanunu madde 11, "Clunet„ 1910, sahife 702. — Müttehidei Amerika : 22 Kânunü evvel 1922, tarihli kanun madde 1 ve 2, " Annuaire de leg. Ptr„ de, cild 20 sahife 458; ve işbu mecmuuda sene 1922-23, sahife 501. — Fransa, 10 Ağustos 1927 tarihli kanun madde 7, işbu mecmuuda, sene 1927, sahife 596; — Suriye ve Lübnan 20 Ağustos 1924 tarihli kararname madde 4, ve M. "Nicolos„ nin şayanı dikkat tetkiki işbu mecmuuda, sene 1926, sahife 490 .

Buna mukabil, Mısır da, yeni bir tabiiyet iktisap eden Ecnebi kocanın tabiiyeti karısına da sirayet eder, meğer ki tabiiyet iktisap edildiği sene içinde karı kendi tabiiyetini muhafaza etmek emelinde olduğunu beyan etmiş olsa. 26 Mayıs 1926 tarihli kanun, madde 19 işbu mecmuuda, sene 1926, sahife 469. "Maurice vee„ nin Mısır tabiiyeti nam eseri, sahife 38 e müracaat .

Yunanistan da, Yunan tabiiyetini iktisapeden karısı, bu tebdili tabiiyetten istifade eder. Ancak karı eğer yerli değilse, bu yeni tabiiyeti senesi içinde red edebilir, şu şartla ki asıl tabiiyetini muhafaza ettiğini ispat etmiş olsun; 15 Eylül 1926 tarihli kanunla tadil edilen 29 Teşrinievvel 1856 kanunu, madde 17. "Tenekides„ in "Clunet„ mecmuasında ki tetkiki, sene 1927, sahife 49, ve işbu mecmuuda "Karabiber„ sene 1928, sahife 227.

Romanya da, karı kocasının iktisabettiği tabiiyetten müstefit olur, meğerki ondan feragat etmiş olsun. 33 Şubat 1624 tarihli kanun, madde 34. "Bulletin de législation comparée„ mecmuasında M. "Athanasovici„ ve "Yonescu Dolj„un tetkiki, sene 1925 sahife 1925; işbu mecmua sene 1924, sahife 468. Buna nazaran mukayese

ekseriyetle *tehassül* edecektir, zira aşağıda arzedeceğimiz *veçhile* bir *ecnebi* ile evlenen türk kadını türk vatandaşlığını muhafaza eyler.

Türkiyede ve ya *ecnebi* memalikte doğupta, validesi muhtelif tabiiyette olan bir çocuğa, türk vatandaşı olanın vatandaşlığını atfetmek hususunda, türk vazi'i kanununun kat'i arzu ve iradesi, İstanbul meb'usu Tevfik Kâmil Beyin, Büyük Millet Meclesine tevdi ettiği kanun lâyihasile, kabul edilen metin arasında mevcut farktan daha vazih bir surette anlaşılmaktadır. Filhakika lâyiha türk vatandaşlığını baba ve anası veya babası

ediniz: Hukuku Düvel institüsünü mukarreratı, madde 4 "Annuaire de Jöstitut., mecmuasında, cilt 15, sahife 271.

İtalya da, İtalyan tabiiyetine girmiş *Ecnebi* kocanın karısı, keeasıl müşterek ikametgâhı muhafaza ettiği zaman, İtalyan tabiiyetini iktisap etmiş olur, 13 Haziran 1912 tarihli kanun, madde 11, "Annu. de legis. etrang., memuasının 2 nci serisinde cilt 12, sahife 149, ve işbu mecmua, sene 1913, sahife 949 ve 951.

İsveçte, kocanın tabiiyet iktisap etmesi esas itibarile karıya da şamil olur, meğer ki başka bir şekilde karar verilmiş olsun. 23 Mayıs 1942 kanunu, madde 6, son fıkra, işbu mecmua da, sene 1924, sahife 447.

Norveçte de böyledir, 8 Nisan 1924 kanunu, madde 6, son fıkra, "Annuaire de Législat., étrang., mecmuası, seri 2, sene 22, sahife 36. Aynı fikrî esas dahilinde olan 20 kânunu sanı 1920 tarihli Leh kanunu, madde 13. İşbu mecmua, sene 1020, sahife 224.

Atide ki memleketlerde kocanın iktisapettiği tabiiyet, karısına da şamil olur: Avusturya 30 Temmuz 1925 kanunu, madde 6, işbu mecmua, sene 1927, sahife 354. Macaristan : 24 kanunu evvel 1870 kanunu, madde 7, "Clunet., mecmuası, 1916. sahife 729. İngiltere : 1914 kanunu, madde 10, "Annuaire de leg. etrang., da seri 2, cild 14, sahife, 22 ve işbu mecmua da, sene 1914, sahife 707 "Kiefé., nin, "La Notionalité des derson nes britanniques., nam eseri, sahife 36 müracaat. Holanda : 12 kânunu evvel 1892 kanunu, madde 5, "Ann. de leg. etr., mecmuası sene 1893 sahife, 497, ve "Clunet., 1918, sahife, 882; Almanya da: tabiiyet iktisat eden kocanın tabiiyveti karısına da sirayet eder, meğer ki buna dair olan vesika bu hususta kuyut dermeyan etmiş olsun : 22 Temmuz 1913 kanunu, madde 16, "Ann. de leg. etr., seri 2 cilt 13, sahife, 138 ve işbu mecmua, sene 1913, sahife, 955. Aynı fikrî esasa kıyas ediniz : 25 Haziran 1903 tarihli İsviçre kanunu madde 5, "Wolf., un "Loi Suisse., eseri cilt 1, sahife, 52; 7 Nisan 1925 tarihli "Danimarka kanunu, madde 4, "Clunet., 1926, sahife 1148 ve işbu mecmua 1926, sahife, 128.

Türk olan çocuğa Türk vatandaşlığını bahşederken kat'i metinde: Türkiyede ve ya ecnebi memalikte bir türk baba ve ya bir türk anadan doğan çocukler türk vatandaşdırlar,, denilmektedir. Nesil prensipi tatbik olunduğu zaman umumiyetle kabul edilen kaide, aynı tabiiyette olmayan valideden doğan çocuğa anasının vatandaşlığına tercihen, babasındaki izafe edilmesidir.

Aile hukukunda esasen aile reisi olan babadır. Velâyetin müştereken baba ve ana tarafından edildiği memleketlerde dahi, babanın reyî hâkimdir. [7]

Babadır ki çocuğa ismini verir, ve vatandaşlığını dahi nakletmesi mantıktır. İsviçre kanunu medenisinin 270uncu maddesinden muktebeş, Türk kanunu medenisinin 259 uncu maddesi diyor ki “ nesebi sahih olan çocuk babasının ismini taşır ve onun vatandaşlık kaklarına malik olur. „

Vatandaşlık kanunu, kanunu medeniden muahhar olmasına mebni, muhakkaktır ki, vatandaşlık kanunu tatbikan, yalnız anası Türk olan bir çocuk ecnebi memalikte doğmuş olsa dahi Türkiyede türk vatandaşı ad olunacaktır. Bununla beraber bu çocuğun, babasının mensup olduğu hükûmet tarafından kendi tabiiyetini haiz olduğu farzedileceğine de şüphe yoktur, Çocuğun şu halde iki vatandaşlığı olacak ve bu hal nesebi sahih olan çocuğa babasının vatandaşlığını atfeden memleket ler—ki hâlâ bunlar çoktur—ile vatandaşlık ihtilâflarını ihdas edecektir. [8]

3—Evlilik haricinde doğan çocukların vatandaşlığı—Kanunun 2nci maddesinin 3 ncü fıkrası, Türkiye de ve ya Ecnebi memlekette evlilik

[7] İsviçre kanunu medenisinin 274 ncü maddesine muvafık olan Türk kanunu medenisinin 263 ncü maddesi .

[8] Atideki memleketlerde evlilik dahilindeki çocuğa babanın tabiiyeti tanınmaktadır: Almanya, 22 temmuz 1913 tarihli zikri geçen kanun, madde 4. Avusturya, zikri geçen 30 Temmuz 1925 tarihli kanun, maedde 5. Belçika mezkûr 15 Mayıs 1922 tarihli kanun, madde 1, fıkra 1. Bulgaristan, zikredilen 5 Kânunu asni 1904 ve 10 Kânunusani 1908 tarihli kanun madde 5, fıkra 1, Danimarka; zikri geçen 17 Nisan 1925 kanunu, madde Mısır: zikredilen 1926 kanunu

haricinde Türk anadan doğan ve ya Türk babadan olan çocuklara türk vatandaşlığı sıfatını izafe etmektedir. 1869 (1284) tarihli kanunun evlilik haricinde doğan çocukları meskût bıraktığını hatıra getirmek bilüzum olmasa gerek. Türkiyede tabiiyet mevadı hakkında tabiiyet karar ittihazına

madde 10, fıkra a. Yunanistan : 29 Teşrin evvel 1856 tarihli kanun, madde 14, fıkra a. Macaristan : zikri geçen 20 ve 26 Kânunu evvel 1879 tarihli kanun, madde 3. Norveç : Zikri geçen 8 Ağustos 1924 kanunu, madde 1. Felemenk : Mezkûr olan 12 Kânunuevvel 1892 kanunu, madde 1. Lehistan : Zikredilen 20 Kânunu sani 1926 kanunu, madde 5. Romanya : Ziki geçen 23 şubat 1924 kanunu, madde 2, fıkra 1. İsviçre : Kanunu medeni, madde 270. Suriye : Zikri geçen 20 Ağustos 1924 tarihli kararname, madde 1, ve nihayet Hukuku Düvel İnstitüsü mukarreatı için, "Ann. „ ere cild 15, sahife 233 ve mabadine müracaat.

Halâ mevlit esasını takipeden ve İngiltere dahilinde doğan nesebi sahih çocuğa İngiliz tabiiyeti atfedilen İngiltere de, doğduğunda İngiliz tabiiyetini iktisab eden birinin Ecnebi memalikte doğan çocuğu ingiliz vatandaşı addolunur, yalnız bunun için doğum keyfiyeti bir ingiliz Konsulatosuna senesi zarfında kaydolunmak, ve çocuk 22 yaşına vardığında İngiliz tabiiyeti sıfatını talebetmesi lâzımdır. 4 Ağustos 1922 tarihli kanunun birinci maddesile tadil edilen 7 Ağustos 1914 kanunu, madde 1, "Ann. de legis. etr. „ mecmuası, şeri 2 sene 20, sahife, 19 ve işbu mecmua 1922-1928, sahife, 507 "Kieffé „ nin yukarda mezkûr eseri, sahife 41. Fransa, 1927 tarihli kanunla Fransız tevellüdünün endişebahş buhranına çaresaz olmak hedefini takip ettiği halde Farnsız bir ananın çocuğuna, anasının tabiiyetini vermiştir, meğer ki çocuk Fransa da doğmuş olsun. (Zikri geçen kanun, madde 1. fıkra 3) "Niboyet „ in "Commentaire de la nouvelle loi sui la nationalité „ nam eseri. No 49, sahife 26; "Naléry „ nin "Commentaire de la loi du 10 aout 1927 „ nam eseri, No 36.

İtalyada, çocuğun anasının tabiiyetini alabilmesi için, babasının meçhul olması ve ya Ecnebi olan babasının mensbolduğu Hükümet kanununa nazaran, babanın tabiiyetine tâbi olmaması lâzımdır. Zikri geçen kanun madde 1, fıkra 2. Çocuğun, babasının tabiiyetine tâbi olması prensipinin halâ bir çok memleketlerde muhafaza edildiği, ve bunların Türkiye ile ihtilâfta bulunacakları, izahatı salifeden anlaşılmaktadır. İspanyol kanununu, Türk sistemine yaklaşan bir kanun diye zikredebiliriz; bu kanuna nazaran ispanyol bir anadan doğan çocuk talep ettiği halde, ispanyol tabiiyetini haiz olur, "Lelsr „ in "Droit civil espagnol „ eseri sahife, 21.

Rusya da, baba ve ananın hini izdivaçlarında vukubulan bir itilâfla, çocuğun tabiiyeti tayin edilir; böyle bir itilâf yoksa, çocuklar, ebeveynden biri Rus olduğu taktirde, Rusturlar; fakat çocuk reşit olduğunda hakkı hiyarını istimal edebilir, "Ealbairac „ in "La nationalite de la femme mariée „ nam mufassal eseri; sahife 156. "Niboyet „ in zikredilen eseri sahife 9, not 4.

selâhiyettar olan Hariciye nazareti, evlilik haricinde doğan çocuklara babanın tabiiyetini atfetmek imkânı olmadığı taktirde, bunların anasının tabiiyetini aldıkları reyinde bulunduktan sonra[9] bu mutaleayı tebdil ile, Ecnebi bir babadan ve Osmanlı bir anadan doğan evlilik haricindeki çocukların, Osmanlı olduklarına karar verilmiştir[10]. 1869 (1284) tarihli tabiiyet kanununa nazaran mes'eleye verilecek sureti hal ne olursa olsun, şu muhakkaktır ki, yeni kanuna göre Türkiye de ve ya Ecnebi memlekette evlilik haricinde Türk bir baba ve ya anadan doğan çocuk Türktür. Meb'us Tefvik Kâmil Beyin lâyhâi kanuniyesi; B. M. Meclisi Hariciye encümenince tadil edildikten sonra şu halde idi: Türkiyede evlilik haricinde Türk bir baba ve ya anadan doğan çocuk Türktür. Bilâhere kavanin encümeni bu kaideyi, ecnebi memalikte evlilik haricinde doğan çocuklara da teşmil etmiştir, ve bu son tadil Hariciye encümeni ve B. M. Meclisince kabul edilerek, mühim ve tabiiyet ihtilâfatını ihdas etmesi muhakkak olan mezkûr tadil hakkında esbap irae olunmamıştır.

Kanun, çocuğun baba ve annesi tarafından muhtelif tarihlerde ve ya tek bir akit ile tanınmış olduğu takdirde, ne yapılacağına dair bir şey söylememekte, ve çocuğa ana ve babadan türk olanın vatandaşlığını izafe eylemektedir. Bu prensip tatbik edileceği zaman, İsviçre kanunu medenisinin 302 nci maddesine muvafık olan Türk kanunu medenisinin 290 nci maddesi mucibince, munhasiren doğum keyfiyetinin ana hakkında evlilik haricinde doğan çocuğun netaicini tecelli ettirdiğini nazara almak icap eder. Rossel " Manuel de droit civil suisse „ nam güzel eserinde di-yorki: " Evlilik haricinde doğan çocuğun vaziyetile netayici sırf analığa

[9] " La nation alité ottomane „ hakkındaki mekalem "Clunet„ mecmuası, sene 1915 sahife, 875.

[10] Bu mutalea 31 Kanunun evvel 1914 tarihinde tabiiyet kalemince verilmiş olup gayri münteşirdir.

istinat eyler, ve bu analık alelâde ahvalde nüfus kuyudatile, ve diğer bilcümle vesaitle isbat olunabilir. [11]

Eğer evlilik haricinde doğan çocuk Almanya gibi kendisine anasının vatanbaşlığını atfeden bir hükümete meşur ecnebi bir anadan doğarsa ecnebi olacak, fakat muahharan Türk babası tarafından tanındığı takdirde bu tanıma kendisine Türk vatandaşlığını bahşettirecektir. [12]

[11] Rosselin“ Zikri geçen eseri N. 663, Sauser Hall, in “Clunvet“ de mekalesi, sene 1917 sah. 1263.

12 — Atideki memleketler de evlilik haricin de doğan çocuk babanın tabiiyetine tâbi olur:

Holanda, Zikri geçen kanun, madde, 1 Fıkra üç. İtalya zikri geçen kanun, madde 2. İsviçre, kanun medeni madde 325 Yunanistan zikri geçen kanun, madde 13, fıkra D. ve madde 19. Mısır. zikri geçen kanun madde 10, fıkra 2.

Atideki memleketlerde, çocuk ananın tabiiyetine tâbi olur :

Almanya, zikredilen kanun madde H- Avustriya , zikri geçen kanun madde 5. - Macaristan meşur olan kanun, madde 3 — Norveç, zikri geçen kanun madde 1 — Lehistan, zikredilen kanun madde 5 — Romanya zikri geçen kanun 2 fikir 2 İsveç kanun madde 1 — Danimarka meşur olan kanun, madde 1. —

Belçikada, evlilik haricinde doğan çocuk babasının tabiiyetine tâbi olur eğer, çocuğun tanınması baba tarafından daha evvel veya anne birlikte olarak vuku bulursa, zikri geçen kanun madde 2. Bulgaristanda keza böyledir, zikri geçen kanun madde 5, fikir 1.

Kezalik şu fikir madde olarak: Institutn de “ droit international „ in mu-karrerat, Ayane 1816 içtima) Ann., cile 15 sah. 233 — 271. Lübnan ve süryede küçüklüğü zamanında nesebi. tayin edilen evlilik haricinde ki çocuk Lübnan tabiiyetini alır eğer baba ve anne ilk evvel onu tanıyan Lübnanlı ise eğer tanıma baba ve anne tarafınde tek bir akitle vuku bulursa çocuk babasının tabiiyetini alır, baba Lübnanlı olmak şartile, zikri geçen kararname madde 2.

Fransada kaidei umumiye olarak evlilik haricinde doğan çocuk babanın tabiiyetine tâbi olduğu kabul edilmiştir yeni kanuna nazaren çocuk Fransa da doğduğu halde tanımayan valideynden birinin Fransız olması çocuğu da Fransız vatandaşı addolunması için kâfidir. zikri geçen kanun, madde 1 no6, “Vary“, nin meşur eseri N 48 fıkra 2.

İngiltereye gelince , ecnebi memalikte evlilik haricinde doğan çocuk, anasının tabiiyetine tâbi olmaz, ve ecnebi memalikte doğan bir çocuğun İngiliz bir baba tarafından tanınması İngiliz tabiiyetini iktisap ettirmez “ Dicey „ in 4 ncü babı. 173.

Tanınma keyfiyeti, çocuğun doğumundan bir çok seneler sonra, ister babanın kendi arzu ve ihtiyarı dahilindeki beyanatla, ister hüküm halinde vuku bulduğu takdirde makabline ait netaîç tevhit edecek mi ? [13]

Çocuk doğum gününden itibaren mi yoksa nesebin tesbit edildiği tarihten itibaren mi Türk addolunacaktır ?

Muhalef bir hükmü kanunun fıkdanına mebni, tanınma tarihi ne vakit olursa olsun, Türk addolunacağına kail bulunuyoruz. Filhakika ikinci maddede, evlilik haricinde türk bir babadan doğan çocuk türk vatandaşı olduğunu beyan etmektedir. Bundan çocuğun doğumla beraber türk olduğu ve vatandaşlığı tanınma neticesi olarak ihraz etmediği istintaç olunur. [14]

4 — Valideyni meçhul ve ya vatansız olan çocukların vatandaşlığı Kanunun ikinci maddesi, Türkiyede meçhul veya vatansız valideynden, ve yahut vatansız bir baba ve ya anadan doğan çocuk türk vatadaşı olduğunu beyan etmektedir.

Türk vatandaşlığının, Türkiyede doğupta, valideyni meçhul ve ya vatansız olmasından dolayı, onların vatandaşlığını alamayan kimseye izafe edilmesi her insanın bir vatadaşlığı lâzım geldiğine dair olan hukuku düvel prensipine muvafık olup bu kabil çocuklara doğdukları memleket tabiiye-

[13] — Babalık davası çocuğun doğumundan itibaren bir sene zarfında edilmelidir. Türk A. M.madde 297 (İsviçre K.M. 308 inci maddesine muafık) fakat tanıma keyfiyeti ihtiyarı ise bu tanıma çocuğun rüşdünden sonra da olabilir Fransa da tanımanın tabiiyet üzerinde teesir edilmesi için bunun bunun çocuğun küçüklüğü zamanında ve vkubulunuş olması lâzımdır. zikri geçen kanun mudde 1 fıkra 4 İtalya için zikri geçen kanunun 2inci maddesine müracaat.

[14] Fransız kanunun tatbikatı münasebetile bu fikir mealde olan tetkık: "valery"nin salifülzikir eseri N 49 Weiss in Droit international cilt 1 sah. 60. İsviçre hukukunu tatbikatı noktai nazarından bu fikire muhalif tatbikattan: Nyser Hall., in " clunetesir „ de münteşir mekalesi sene 1917, sah 1263. müellif diyor ki baba cihetinden nesebin cebren veya ihtiyarı olarak tayin edilmesi hiç bir zaman makabline netaîç vermediğini kabul hususunda arayı müellifin müttefikdir.

tinin izafe edilmesinde isabet vardır. [15]

Ancak Türk kanunu vatandaşların adedini tezyit maksadile olacak, daha ileri giderek, Türkiyede doğupta, yalnız babası ve yahut anası vatan-sız olan bir çocuğa Türk vatandaşlığını vermektedir. Böyle bir küküm muhtelif devletlerin kavanininde mevcut değildir.

5 — Evlât edinmenin vatandaşlık üzerindeki netayici --Kanun layihası evlât edinmenin evlâtlığa alınan çocuğun vatandaşlığını tebtîl edecek ma-hiyette olmadığını tasrih ediyordu; bu fıkra kanuna derc edilmemiş isede bunun derc edilmemesinden evlât edinen kimsenin vatandaşlığı, evlâtlığa alınan çocuğa intikal edebileceğini istihraç etmek mümkün olduğunu zan etmiyoruz.

Filhakika kanun, Türk vatandaşlığını iktisaba ne gibi kimselerin hakkı olduğunu tasrihe dikkat etmiş, ve evlâtlığa alınan çocuk bu meyan-da zikredilmemiştir; diğer taraftan İsviçre kanunun medenisinin 266 inci maddesine muvafık olan Türk kanunu medenisinin 257 inci maddesine nazaren, evlât edinmenin netayici, evlâtlığa alınan kimseye, evlât edinenin aile ismini almasına müsaade edilmesi ve anın mirasçısı olabilmesidir; Ev-lilik haricinde doğan çocuğun tanınması keyfiyetinde olduğu gibi değildir. evlât edinmekle edinenin vatandaşlık hakkı evlâtlığa intikal etmez. [16]

[15] — Bu fikre muvafık atideki kanunlara müracaat Bulgaristan, zikri geçen kanun madde 5 fıkra 2 Fransa zikri şebkeden kanun madde 1 fıkra 7 Yunanistan zikredilen kanun madde 4, fıkra 3, bu kanun evvelce zikri geçen 15 eylül 1923 tarihli kararname ile tadil edilmiştir. Suriye ve libnan zikredilen kararnameler madde 1 fıkra 2. atideki memleketlerin zikri geçen kanunlârile kıyas ediniz: Avusturya madde [14] 4, Belçika madde 1 fıkra 2 Mısır madde 10 fıkra D.

Danimarka madde 2 fıkra 2, Macaristan madde 17 Norveç madde 1 Lehistan madde 5.

[16] — Mukayese ediniz Fransız K.M. madde 345, bu madde 19 haziran 1923 tarihli kanunla tadil edilmiştir. Arayı müellifin bu fikirde müteffikdir bu "Laurent., in (Droit civil) inden eser, cild 3, N 105 " Weiss., in zikredilen eseri, cilt 1, sah 85 "Soğurdan., in zikir edilen eseri, sah. 43. Evlat edinmenin neti-cesi hakkında keza meskûr bulunan 1869 tarihli kanunun cari olduğu zaman da Süriye hariciye nezareti bu fikir mutlak bulunmuştur., cilt sene 1905, sah. 877.

6 — Türkiyede doğan ecnebilerin Türk vatandaşlığını talep etmek hakkı.— Üçüncü madde diyor ki “ Ecnebi ana ve babadan Türkiyede doğmuş olupta Türkiyede mukim bulunanlar Türk kanununa tevfikân sînni rûşte vusullerinden itibaren üç sene zarfında Türk vatandaşlığını talep ve İcra Vekilleri heyeti karârile iktisap edebilirler. ”

1869 (1284) Kanunu, ecnebi valideynden Türkiyede doğan kimseye, rûşdünü takip eden üç sene zarfında Osmanlı tabiiyeti sıfatını talep etmek hakkını tanıyordu. Bu metin böyle bir vaziyette bulunan kimsenin Türk tabiiyetini talep hususunda kat’î bir hakkı olduğunu ve hükûmetin bu hakkı tanımak mecburiyetinde bulunduğunu düşünmeğe müstait idi. [17]

Yokarıya dere ettiğimiz üçüncü maddenin tarzı tahriri, mezkûr maddede muharrer şerait dahilinde bulunan ecnebi hükûmeti Türk vatandaşlığı tanınmak mecburiyetinde bulunmadığına, ve alâkadarânın talebi üzerine karar ittihâzı İcra Vekilleri heyetine ait olduğuna şüphe bırakmamaktadır. [18]

7 — Türkiyede doğmuş bir ecnebiden yine Türkiyede tevellüdeden çocukların vatandaşlığı.— Türk kanununun dördüncü maddesi, memleket esasını tatbikan 1 Kânûnusani 1929 tarihinden itibaren Türkiyede doğan ecnebinin Türkiyede doğan çocuğu Türk olduğunu tasrih etmektedir. Fikrimize göre “ ecnebi ” tabiri baba ve anaya şamil olur, Fransada kanunu medeninin 8 inci maddesinin üçüncü numarasına ait olarak, buna benzer bir mes’elenin tehattüs ettiğini derhatir ettirmek lüzumsuz değildir. Bu maddenin şu fıkrası.

- bitmedi -

[17] — Mahaza tatbikatta, türk devairi metinde irae olunan vaziiyyette bulunan kimselerin osmanlı tabiiyetini talep hususunda bir hakkı müktesebe malik olduklarını kabul etmezlerdi, “Clunet ” sene 1905 sah. 878 müracaat. .

[18] — Mahkemeyi temyiz 7 kânûnuvevvel “891”, S 1892 1.81, ve Pillet not.